

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2009

SWEDISH

HIGHER LEVEL

**Wednesday, 17th June
Morning 9.30 a.m. to 12.30 p.m.**

PROV PÅ SVENSKA

Läs nedanstående text och besvara frågorna i alla tre delarna. Svara med egna ord. Alla svar måste vara skrivna på svenska.

1. År 2007 höll antropolog Annelie Ståhlberg på att skriva sin doktorsavhandling om lyxkonsumtion. Hon skrev: ”Särskilt i storstäderna ser man tydligt att intresset för shopping och lyxkonsumtion har ökat. Det finns en flärdfullhet och bekymmersfrihet som kan jämföras med det glada 1920-talet. Särskilt den yngre generationen spenderar mycket pengar och festar **utan att tänka särskilt mycket på morgondagen**”.

2. Hon berättade att hushållen konsumerade **som aldrig förr** och att den genomsnittlige svensken i allmänhet lade 45 000 kronor om året på mat, kläder och prylar, jämfört med 31 000 kronor år 1990. ”Vi ser en shoppingtrend och ett delvis nytt förhållningssätt till prylar. Saker som förr var en investering för livet byter vi numera ut många gånger under livsloppet. En soffa som exempelvis kunde gå i arv mellan generationer, köper vi i dag på IKEA och slänger sedan ut efter fem, sex år”, sade hon.

3. Även om fler hade fått möjlighet att **stoppa undan pengar**, hade viljan att spara minskat de senaste tre åren inom alla åldrar och hushållstyper, visade undersökningar. 20 procent av alla personer över 16 år hade inget sparkapital alls.

4. Huvudförklaringen till att så många svenskar **låt it kronorna rulla** de senaste åren, är förstärkt ekonomisk. Många hade fått ökade inkomster de senaste åren och de som placerat pengarna i aktier hade ofta gjort en bra affär. Tack vare fallande räntor hade många dessutom kunnat låna till bilköp, semesterar och nya badrum. Men vid sidan av de här rent ekonomiska faktorerna, menar många att vårt förhållande till plånboken har förändrats på ett djupare psykologiskt plan. Under den perioden var det mer accepterat att sätta sprätt på pengarna och låta kreditkorten gå varma för att skaffa sig nya och lyxiga attribut.

5. Annelie Ståhlberg fortsätter: ”I grunden tror jag att det handlar om en verklighetsflykt. Många människor upplever världen som mer osäker i dag. Efter 11 september finns hela tiden hotet om terrorism och vi har sett vilka förödande konsekvenser naturkatastrofer kan få. Samtidigt orkar människor inte oroa sig för morgondagen hela tiden. I stället försöker de njuta av nuet och då kan konsumtion vara ett effektivt sätt att uppleva tillfällig lycka”, säger Annelie Ståhlberg.

6. ”Länge var ju vi svenskar präglade av den lutherska dygden”, berättar Annelie Ståhlberg. ”Man skulle göra rätt för sig och inte spendera mer pengar än man hade. Men i dag lånar folk väldigt mycket, vilket också är ett sätt att leva i nuet. Man **skjuter upp** det tråkiga – betalningen – för att få uppleva lycka för stunden”, säger hon. När köplusten väl är väckt, finns heller ingen tidsmässig begränsning för shoppandet. Affärerna håller öppet allt länge och efter stängningsdags räcker det med ett musklick framför datorn för att få en pryl levererad över halva klotet.

7. Nina Jansdotter som är behaviorist och karriärcoach konstaterar: ”Att behovet att konsumera är så starkt handlar också om att vi lever i en marknadsekonomi där pengar och människovärde är intimt förknippade. Eftersom vi hela tiden jämför oss med varandra, blir pengar och statusprylar väldigt tydliga markörer att man är lyckad och eftertraktad som person”, säger hon. ”Dessutom lever vi i ett samhälle som hyllar ytan. Utseende spelar exempelvis allt större roll vid anställningsintervjuer. Det gäller att visa upp en snygg fasad och det kan man göra med hjälp av dyra klockor, märkeskläder och senaste mobiltelefonerna. Vi har i jakten på statusprylar börjat snegla allt högre upp i samhällshierarkin och jämföra vår livsstil med personer med betydligt flottare liv – och fetare plånbok – än vi själva har”.

8. I Sverige har alltid medelklassen sneglat på överklassen, men det nya är kanske att även arbetarklassen gör det. Även om man inte har råd med en Louis Vuitton-väska, satsar man kanske på en kopia för att synas och få känna sig lite lyxig. En annan förklaring är det ökande tv-tittandet. I stället för att umgås med verkliga människor, blir vi ofta sittande framför tv. Även om kompisarna också är betydelsefulla, har de fått sällskap av tv-serien Vänner. Och eftersom det oftast är övre medelklassen eller överklassen som skildras på tv, är det lätt att få uppfattningen att det är så majoriteten har det. ”Självklart påverkas vi av tv. Serien Sex and the city har väl nästan alla svenskar mellan 15 och 50 år sett åtminstone något avsnitt av. Att de fyra väninnorna har sexuella relationer hit och dit har nog inte gjort något djupare intryck på oss svenskar. Däremot tror jag att många har tagit till sig deras vanor att dricka en massa drinkar och shoppa jättemycket. Det har blivit en livsstil som allt fler drömmer om och försöker förverkliga”, avslutar Anneli Ståhlberg.

Efter: Aldrig har vi shoppat som nu, Svenska Dagbladet den 22 januari 2007

Del I

(Totalt 30 poäng)

(5*1

poäng)

1) Ersätt uttrycket med ett som betyder samma sak.

- a) som aldrig förr (stycke 2)
- b) stoppa undan pengar (stycke 3)
- c) låta kronorna rulla (stycke 4)
- d) skjuta upp (stycke 6)
- e) förverkliga (stycke 8)

2) Ersätt uttrycket utan att tänka särskilt mycket på morgondagen (stycke 1) med ett som betyder samma sak.

(5 poäng)

3) Hur har 9/11 påverkat vår syn på omvärlden? (5 poäng)

4) Hur påverkas vi av teveserier som Sex and the City? (5 poäng)

5) Vilka är de viktigaste förklaringarna till lyxkonsumtionen? (5 poäng)

6) På vilket sätt har den lutherska dygden påverkat vår moral? (5 poäng)

Del II (maximum 30 poäng)

”Saker som förr var en investering för livet byter vi numera ut många gånger under livsloppet.” (stycke 2)

Skriv en uppsats på ungefär 100 ord där du redogör för dina tankar om citatet ovan, om vad det kan innebära för så väl familjen som samhället.

Del III (maximum 40 poäng)

Skriv en uppsats på ungefär 300 ord där du redogör för dina tankar om ett av ämnena nedan.

1. Hur tror du att våra konsumtionsvanor kommer att se ut när ekonomin åter fungerar och folk åter har fått det bättre?

Eller

2. Svåra tider tar fram det bästa i oss.